

Akademikui profesoriui Taduui Ivanauskui (1882.12.16–1970.06.01) – 140

Žymiausias visų laikų Lietuvos mokslininkas biologas, agronomas (pomologas, sodininkas, dendrologas), Lietuvos valstybės, jos pilietinės visuomenės kūrėjas, gamtosaugos ir saugomų teritorijų steigimo Lietuvoje pradininkas, mokslinės lietuviškos biologinės terminijos kūrėjas, rašytojas, visuomenės veikėjas ir didelis Lietuvos patriotas gimė Lydos apskrities Lebiodkos dvare tėvų dvarininkų ir bajorų Leonardo Konstantino ir Jadvygos Reichel Ivanauskų šeimoje. 1895–1901 m. mokėsi Varšuvos, 1901–1903 m. Sankt Peterburgo gimnazijose. 1903–1905 m. studijavo Sankt Peterburgo, 1905–1909 m. Paryžiaus Sorbonos universitetuose. Pastarąjį baigė 1909 m. ir gavo aukštojo mokslo baigimo diplomą *Certificat d' études supérieures*. 1910 m. Sankt Peterburgo universitete perlaikė valstybinius egzaminus (Rusija tuo metu užsienio universitetų diplomų nepripažino) ir gavo Sankt Peterburgo universiteto gamtos mokslų I laipsnio diplomą, leidžiantį užimti profesoriaus pareigas aukštojoje mokykloje. 1910–1915 m. Sankt Peterburge dirbo savo įsteigtoje gamtos mokslų vaizdinių priemonių laboratorijoje „Zootom“ (buvo jos vadovas). 1916 m. rugsėjo 19 d. išrinktas Rusijos entomologų draugijos (*Societas Entomologica Rossica*) tikroju nariu.

1918 m. balandžio 24 d. grįžo į Lietuvą ir kartu su žmona Honorata Paškauskaite-Ivanauskiene Pietryčių Lietuvoje, Musteikos kaime (Varėnos r.), įsteigė pirmąją lietuvišką mokyklą ir joje dirbo iki jos sunaikinimo (*Jazda tatarska* atakų). 1918 m. lapkričio 29 d. Švietimo ministerijos valdytojo įsakymu priskirtas prie Švietimo ministerijos ir jam pavestos mokslo ir mokymo priemonių laboratorijos vedėjo pareigos. 1919 m. liepos 15 d. Kaune įkūrė Gamtos tyrimo stotį su zoologijos muziejumi (Stotyje rinkta ir botaninė, paleontologinė bei geologinė medžiaga) ir dirbo jos direktoriumi iki 1922 m. vasario 16 d., kai Stotis perduota Lietuvos universitetui. 1919 m. parsivežė iš Lebiodkos tėvo ir savo darytas iškamšas ir Kaune įkūrė Zoologijos muziejų. 1920 m. sausio 27 d. Kaune kartu su bendraminčiais įkūrė Aukštuosius kursus, kuriuose dirbo dėstytoju ir Gamtos skyriaus vedėju iki 1922 m. vasario 16 d. (Aukštųjų kursų iniciatorių susirinkime buvo išrinktas į Vykdomąją komisiją kartu su J. Alekna, A. Janulaičiu, J. Vabalu-Gudaičiu, K. Vasiliausku, E. Volteriu ir Z. Žemaičiu). 1920 m. pradėjo kurti Obelynės dendroparką ir sodą. 1920 m. T. Ivanausko dėka Aukštutinės Fredos dvaro žemės, paskirtos Botanikos sodui, apgintos nuo neteisėtų savininkų naudojimo – tai dabartinių VDU Botanikos sodo ir Botanikos muziejaus įsikūrimo pradžia. 1921 m. sausio 16 d. išrinktas

Aukštųjų kursų tarybos vadovo padėjėju. 1921–1939 m. Lietuvos taisyklingosios medžioklės ir žūklės draugijos įkūrėjas ir pirmininkas, Centro valdybos pirmininkas (nuo 1937 m. – Lietuvos medžioklės draugijų sąjungos pirmininkas). 1922 m. vasario 16 d. Kaune pradėjo veikti Lietuvos universitetas, nuo 1930 m. pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. T. Ivanauskas – vienas iš jo kūrėjų ir Matematikos–gamtos fakulteto ordinarinis profesorius, Zoologijos ir lyginamosios katedros (nuo 1929 m. Zoologijos katedros) vedėjas. 1922 m. surengė mokslinę ekspediciją į Istrijos pusiasalį prie Adrijos jūros. 1922 m. atstovavo Lietuvos universitetui Padujos (sin. Paduvos) universiteto (Italija) 700 metų sukakties minėjime, kur buvo apdovanotas universiteto garbės daktaro titulu.

1923 m. kovo 8 d. prie Gamtos tyrimo stoties prof. T. Ivanauskas subūrė 11 narių Komitetą medžiams sodinti ir pradėjo rengti medelių sodinimo šventes. Buvo šio Komiteto 5 narių vykdomojo organo pirmininkas. 1923 m. sudaryta Lietuvos universiteto visų fakultetų nuolatinė atstovų Komisija palaikyti ryšiams su Tautų sąjungos Intelektualinio tautų bendradarbiavimo komisija. Nuo Matematikos–gamtos fakulteto į Komisiją išrinktas prof. T. Ivanauskas. 1923 m. atstovavo Lietuvos universitetui L. Pastero 100 gimimo metinių minėjime Paryžiuje ir Strasbūre, 1924 m. – Neapolio universiteto (Italija) 700 metų jubiliejaus minėjime. 1924 m. surengė mokslinę ekspediciją į Baltijos jūros Vilsandžio salą Estijoje. 1925 m. organizavo pirmąją Paukščių sutikimo šventę Lietuvoje. 1928–1939 m. Alytaus aukštesniosios miškų mokyklos (nuo 1938 m. – Alytaus vidurinės miškų mokyklos) dėstytojas. 1929 m. organizavo pirmąją kailinių žvėrelių augintojų akcinę bendrovę ir kartu su keliais profesoriais įkūrė kailinių žvėrelių fermą Obelynėje (buvo šios bendrovės direktorius). 1929 m. įsteigė Ornitologinę stotį Ventės rage (Šilutės r.). 1930 m. šalia Daugų nusipirko nedidelį ežeriuką Dėluką (sin. Gėluką), kuriame įsteigė privatų gamtos rezervatą ir mokslinių tyrimų bei studijų bazę. 1930 m. turėdamas ryšių su tarptautinėmis paukščių globos įstaigomis, įsteigė Tarptautinio paukščių apsaugos komiteto Lietuvos skyrių (dabar – Lietuvos ornitologų draugijos *BirdLife* partneris). 1930 m. lapkričio 6–9 d. Paryžiuje išrinktas Tarptautinės medžioklės tarybos nariu. 1931 m. Lietuvos gamtininkų draugijos įkūrėjas ir valdybos narys (1931–1935). Nuo 1931 m. rugsėjo 15 d. iki gruodžio 10 d. surengė mokslinę ekspediciją į Pietų Ameriką, Braziliją. 1932 m. atstovavo Vytauto Didžiojo universitetui Amsterdamo universiteto 300 metų jubiliejaus minėjime. Tarpukariu dėstė Žiemos žemės ūkio mokykloje Širvintose. 1937 m. įsteigė Žuvinto rezervatą, 1938 m. įsteigė Kauno zoologijos sodą, ėjo jo direktoriaus pareigas. 1940–1941 m.

kartu su kitais atkūrė Vilniaus universitetą, buvo jo profesorius, Zoologijos katedros vedėjas. 1940 m. gruodžio 21 d. Vilniaus valstybinio universiteto Matematikos–gamtos fakulteto mokslinė taryba, remdamasi universiteto statuto 110 straipsniu, Tadaui Ivanauskui už mokslinius darbus paukščių migracijos srityje suteikė gamtos mokslų daktaro (dabar – habilituoto daktaro) laipsnį (už 11 mokslo darbų; balsuojant komisijai ir fakulteto tarybai).

1940 m. prof. T. Ivanauskas – vienas iš Lietuvos mokslų akademijos kūrėjų. 1941 m. balandžio 9 d. Lietuvos TSR liaudies komisarų tarybos nutarimu Nr. 320 Tadas Ivanauskas patvirtintas Lietuvos TSR mokslų akademijos tikruoju nariu. 1942–1944 m. Vilniaus universiteto Miškų mokslų fakulteto profesorius. 1942 m. gruodžio 10 d. Vilniaus universiteto Matematikos–gamtos fakulteto Zoologijos katedros vedėjas, ordinarinis profesorius. 1943–1944 m. Vilniaus vidurinės miškų mokyklos dėstytojas. 1944–1956 m. Vilniaus valstybinio universiteto profesorius, Zoologijos katedros vedėjas. 1945 m. kovo 16 d. patvirtintas Vilniaus universiteto Mokslo tarybos nariu ir Stuburinių zoologijos katedros vedėju.

1945 m. kovo 17 d. TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos Aukščiausioji atestacinė komisija patvirtino Tadaui Ivanauskui biologijos mokslų daktaro (dabar – habilituoto daktaro) ir profesoriaus laipsnį. 1945 m. liepos 21 d. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo įsaku už išskirtinius nuopelnus bei ypač vertingus darbus iš zoologijos srities ir už žymią mokslinę-praktinę bei mokslinę-pedagoginę veiklą Tadaui Ivanauskui suteikė Lietuvos TSR nusipelnusio mokslo veikėjo vardą. 1945–1950 m. Lietuvos TSR mokslų akademijos Biologijos instituto direktorius, sudarė instituto padalinius ir numatė jų mokslinių tyrimų tematiką, telkė darbuotojus. 1949 m. gegužės 3 d. Ventės rago įkūrė Hidrobiologinę stotį ir vadovavo Kuršių marių kompleksiniams hidrobiologiniams ir ichtiologiniams tyrimams. 1950 metų kovo 16 dieną, sovietų valdžios ir intrigantų spaudžiamas, priverčiamas atsisakyti Lietuvos mokslų akademijos Biologijos instituto direktoriaus pareigų.

1950 m. T. Ivanausko rūpesčiu patvirtintas specialus Lietuvos vyriausybės nutarimas, numatantis įkurti Klaipėdoje Biologijos instituto Ihtiologinę tyrimų stotį (naujasis instituto direktorius nutarimu nepasinaudojo). 1949–1955 m. Lietuvos žemės ūkio akademijos Miškų apsaugos katedros profesorius, Miškų apsaugos katedros (vėliau – Miškininkystės katedros) vedėjas. 1953–1970 m. Lietuvos mokslų akademijoje buvo renkamas Gamtos mokslų skyriaus (vėliau – Chemijos ir biologijos skyriaus) biuro nariu. Nuo 1954 iki 1970 m. – Lietuvos žemės ūkio akademijos Miškininkystės katedros profesorius. 1954–1965 m. Kauno valstybinio

medicinos instituto profesorius, Bendrosios biologijos katedros vedėjas. 1955–1957 m. Gamtos apsaugos komisijos prie Lietuvos TSR mokslų akademijos prezidiumo pirmininkas. 1956–1964 m. Vilniaus valstybinio universiteto Zoologijos katedros profesorius.

T. Ivanauskas buvo vienas iš Gamtos apsaugos komiteto, įkurto 1957 metais, steigėjų. Nuo 1957 iki 1970 m. – žurnalo *Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai* redkolegijos narys. 1959 m., Mokslų akademijai planuojant Vilniuje įsteigti botanikos sodą, paskirtas jo steigimo komisijos nariu. 1959 m. dalyvavo Biologijos instituto pertvarkos į du atskirus institutus komisijos darbe kaip jos narys. 1959 m. Tadaui Ivanauskui už mokslo darbus įteikta Lietuvos SSR Valstybinė [didžioji] mokslo premija, laureato diplomai ir medalis.

Iš viso akad. Tadas Ivanauskas vadovavo ir parengė 13 disertacijas apgynusių mokslo daktarų ir habilituotų daktarų agronomijos (pomologijos), teriologijos, ornitologijos, entomologijos srityse. Dar keletas jo aspirantų dėl įvairių (politinių arba sveikatos) aplinkybių negalėjo baigti savo darbų arba negynė daktaro disertacijų iš hidrobiologijos, bestuburių zoologijos ir astakologijos. Akademikas paskelbė 136 mokslines monografijas, knygas, vadovėlius, brošiūras, iš kurių 66 išleistos daugiau kaip 0,6 mln. egzempliorių tiražu, daugiau nei 900 mokslinių ir populiarių straipsnių. Į pirmuosius devynis *Lietuviškosios enciklopedijos* tomus parašė net 134 straipsnius (buvo enciklopedijos skyriaus redaktorius), rašė į *Latviškąją enciklopediją*, buvo vienas iš trijų vyriausiųjų jos redaktorių. Organizavo daugybę mokslinių ekspedicijų Lietuvoje ir įvairiuose žemynuose (14 šalių).

T. Ivanauskas išugdė daugybę mokinių iš biologijos (ornitologijos, teriologijos, entomologijos, herpetologijos, hidrobiologijos, ichtiologijos, astakologijos, genetikos, botanikos, ekologijos, agronomijos (pomologijos), dendrologijos (miškininkystės, želdinių dizaino), gamtosaugos, taksidermijos, kurie ilgus metus sėkmingai dirbo įvairiose Lietuvos aukštosiose mokyklose dėstytojais, docentais, profesoriais, mokslo tiriamuosiuose institutuose mokslininkais ir jų vadovais. Mokiniai, savo ruožtu, išaugino naują dėstytojų, profesūros ir mokslininkų pamainą. Pastarieji, dėstydami aukštosiose mokyklose, jau turi savų mokinių, apgynusių daktaro disertacijas ir dirbančių profesoriais. Daugeliui anksčiau minėtų mokslo šakų akad. T. Ivanauskui padėjus pamatus, buvo sukurtos mokslinės mokyklos, kuriose per 100 metų parengta apie 150 mokslo daktarų, laikančių save T. Ivanausko sekėjais. Šie mokslininkai apdovanoti Valstybinėmis, Respublikinėmis arba Lietuvos mokslo premijomis, tapo Lietuvos mokslų akademijos tikraisiais nariais, dirbo ir tebedirba mokslo tiriamųjų institutų direktoriais,

universitetų fakultetų dekanais, katedrų ir institutų laboratorijų vadovais, įvairių mokslo ir gamtosauginių įstaigų (muziejų, jų skyrių, rezervatų, centrų, stočių), nevyriausybinių organizacijų vadovais, toliau ruošdami naujas mokslininkų ir aplinkosaugininkų kartas. Trys jo paruošti mokiniai iš Aukštųjų kursų ir Lietuvos universiteto – botanikai Jonas Dagys, Antanas Minkevičius, Marija Natkevičaitė-Ivanauskienė – ne tik tapo žinomais savo sričių korifėjais, universitetų profesoriais, bet ir buvo apdovanoti dvigubomis Valstybinėmis (Respublikinėmis) mokslo premijomis – tai reti atvejai, kai iškilūs mokslininkai du kartus tampa aukščiausio šalyje mokslininkui skirto apdovanojimo laureatais.

1970 metų birželio 1 dieną, eidamas 88 metus, Tadas Ivanauskas mirė Kaune. Palaidotas Tabariškių kapinėse (Kauno r.). 1970 m. Tado Ivanausko vardu pavadintas jo kurtas Kauno zoologijos muziejus. 1971 m. ant jo kapo pastatytas pirmasis antkapinis paminklas. 1976 m. pastatytas naujas antkapinis paminklas (autorai: architektai Algimantas ir Vytautas Nasvyčiai, skulptorius Stepas Šarovas).

Tado Ivanausko apdovanojimai ir atminimo įamžinimas

1909 m. apdovanotas Poltavos mūšio 200 metų jubiliejiniu medaliu. 1913 m. – Tarptautinės mokslo priemonių parodos (Sankt Peterburge) aukso medaliu už zoologijos ir anatomijos preparatus. 1914 m. – prof. Tado Ivanausko portretinis etiudas, A. Žmuidzinavičius, linol. al., 50 x 40. 1922 m. Padujos (arba Paduvos) universitetas Tadaui Ivanauskui suteikė garbės daktaro laipsnį, įteikdamas Padujos universiteto 700 metų jubiliejinį medalį (su diplomu) ir Padujos universiteto 700 metų jubiliejinį ženkliuką. 1923 m. T. Ivanauskui įteiktas L. Pastero medalis. 1927 m. T. Ivanauskui suteiktas Suomijos Faunos ir floros draugijos garbės nario vardas ir diplomai. 1928 m. apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės 10 metų jubiliejiniu medaliu (bronzos, su liudijimu ir A. Smetonos parašu). 1929 m. rugpjūčio 14 d. Lietuvos prezidento Antano Smetonos pasirašytu aktu Nr. 301 Tadas Ivanauskas už Zoologijos muziejaus įkūrimą apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino trečiojo laipsnio ordinu. T. Ivanauskui įteiktas medalis „Už pasiekimus šaudymo sporte“, medalis „Už pasiekimus dviračių sporte“. T. Ivanauskui įteiktas Vytauto Didžiojo medalis (500 metų). 1930 m. T. Ivanausko garbei sukurtas medalis (autorius nežinomas). 1931 m. Tadas Ivanauskas apdovanotas Lietuvos Respublikos

Šaulių žvaigždės medaliu. 1932 m. T. Ivanauskui įteiktas Amsterdamo universiteto įkūrimo 300 metų jubiliejinis medalis. T. Ivanauskui įteiktas ženkliukas „Pirmyn Lietuvon“. 1946 m. jam įteiktas medalis „Už šaunų darbą Didžiajame Tėvynės kare 1941–1945 m.“ 1950 m. rugsėjo 26 d. apdovanotas Darbo raudonosios vėliavos ordinu su diplomu. 1957 m. lapkričio 1 d. jam įteiktas Kauno miesto DŽDT Vykdomojo komiteto garbės raštas už jaunosios kartos auklėjimą. 1958 m. vasario 19 d. jam įteiktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo garbės raštas už ilgametį mokslinį-pedagoginį darbą gimimo 75-ųjų metinių proga ir diplomą už pasiekimus pomologijos srityje. 1960 m. spalio 8 d. T. Ivanauskui įteiktas Kauno miesto Sodininkystės draugijos garbės raštas už eksponuotus vaisius I Kauno miesto vaisių parodoje. 1961 m. jam įteiktas Kauno miesto Sodininkystės draugijos garbės raštas ir I premija už sodininkystės parodai pateiktus eksponatus. 1962 m. gruodžio 15 d. jam įteiktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo garbės raštas už ilgametę vaisingą mokslinę ir pedagoginę veiklą gimimo 80-ųjų metinių proga. 1964 m. balandžio 12 d. įteiktas Gamtos apsaugos komiteto prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Garbės raštas už nuopelnus, saugojant Lietuvos TSR gamtos turtus ir didinant jų atsargas, už aktyvų gamtos apsaugos idėjų populiarinimą. 1965 m. rugpjūčio 27 d. įteiktas Kauno valstybinio medicinos instituto Garbės raštas už ilgą ir nepriekaištingą pedagoginį ir mokslinį darbą ir jaunosios medikų kartos auklėjimą. Sukuriamas bareljefas, esantis Medicinos akademijoje. 1965 m. rugsėjo 1 d. įteiktas Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto Garbės raštas ir padėka už sąžiningą darbą, mokant ir auklėjant jaunąją kartą. 1965 m. spalio 15 d. jam įteiktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo garbės raštas už pasiektus laimėjimus, vystant respublikos liaudies ūkį, mokslą ir kultūrą. 1965 m. prof. T. Ivanauskui suteiktas Kauno miesto Sodininkystės draugijos Garbės nario vardas. T. Ivanauskui įteiktas diplomą už parodą „Rudens dovanos“. 1967 m. gruodžio 15 d. jam įteiktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo garbės raštas už nuopelnus, vystant biologijos mokslą, ir aktyvią visuomeninę veiklą 85-ųjų gimimo metinių proga. 1967 m. gruodžio 15 d. jam įteiktas Vilniaus valstybinio V.Kapsuko universiteto Garbės raštas už ilgametį mokslinį-pedagoginį darbą ir visuomeninę veiklą 85-ųjų gimimo metinių proga. 1970 m. balandžio 15 d. jam įteiktas medalis „Už šaunų darbą“.

1970 m. gruodžio 16 d. Zoologijos muziejui Kaune suteiktas jo įkūrėjo Tado Ivanausko vardas. 1972 m. Alfonsas Janulis sukūrė Tado Ivanausko reljefą (*Lietuvos dailės muziejaus*

rinkinių katalogai. „Lietuvos skulptūra (1940–1990) muziejaus rinkiniuose“. Lietuvos dailės muziejus). 1973 m. Obelynėje įdukros Eleonoros Baltuškevičienės iniciatyva įrengta T. Ivanausko memorialinė sodyba-muziejus, kurioje akademikas gyveno 1927–1970 metais. 1976 m. pastatytas antkapinis paminklas. 1977 m. T. Ivanausko garbei sukurtas bronzinis medalis (aut. Aloyzas Jonušauskas; Lietuvos dailės muziejus). 1978 m. sukurtas medinis prof. T. Ivanausko biustas (aut. J. Grybauskas iš Betygalos; saugomas Lietuvos medicinos ir farmacijos muziejuje Kaune). 1979 m. Kaune ant V. Putvinskio g. 33 namo pritvirtinta pirmoji memorialinė lenta, įamžinusi čia gyvenusį akad. Tada Ivanauską. T. Ivanauskas įamžintas Vilniaus universiteto Centrinųjų rūmų Didžiojo kiemo arkadų galerijoje tarp žymiausių universiteto kūrėjų, mecenatų ir nusipelnusių mokslininkų. 1980 ir 1998 m. jo vardu pavadinta nauja vabzdžių gentis *Ivanauskiella* (Ivinskis & Piskunov, 1980) ir minuojančių dvisparnių *Liriomyza ivanauskasi* rūšis (Pakalniškis, 1998). 1981 m. Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejuje atidengtas prof. Tado Ivanausko paminklinis biustas iš bronzos ir marmuro (skulpt. Stasys Žirgulis). 1982 m. akademiko Tado Ivanausko atminimui įamžinti įsteigta Lietuvos mokslų akademijos Tado Ivanausko (gamtosaugos) vardinė premija, kas dvejus–ketverius metus skiriama už vertingiausias biologijos ir gamtosaugos mokslinius tyrimus. 1982 m. gruodžio 16 d. Zoologijos muziejuje Kaune atidarytas memorialinis kambarys, parengtas albumas su 326 nuotraukomis. 1986 m. įrengta sisteminė faunistinės filatelijos ekspozicija, pavadinta „Pasaulio gyvūnai“ ir skirta prof. T. Ivanausko atminimui. Medžiagą surinko bei 1975 m. gegužės 15 d. ir 1986 m. gruodžio 4 d. muziejui padovanojo nusipelnęs Lietuvos mokytojas Jonas Gelaževičius. Kolekciją sudarė 4 885 pašto ženklai, 99 blokai, 16 vokų, 3 atvirukai, 2 komplektai fotografijų (36 vnt.) ir 1 467 atvirukai-atvirlaiškiai. Lietuvos ornitologų draugija už paukščių tyrimo ir apsaugos darbus įsteigė T. Ivanausko premiją. 1990 m. Tauragėje viena iš gatvių pavadinta T. Ivanausko vardu. 1991 m. Kaune ant V. Putvinskio g. 33 namo atidengta antroji memorialinė lenta su bareljefu, įamžinusi čia gyvenusį akad. T. Ivanauską: „Šiame name 1952–1970 m. gyveno akademikas Tadas Ivanauskas“ (skulptorė Jadvyga Mozūraitė-Klemkienė, dailininkas Gediminas Pempė). 1991 m. profesoriaus, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Česlovo Kudabos sumanymu įsteigta T. Ivanausko mokinių ir bendraminčių Tado Ivanausko brolija. Ji kasmet renkasi T. Ivanausko gimimo ir mirties dienomis, lankosi Tabariškėse ir Obelynėje, rūpinasi profesoriaus knygų leidimu, siekia išsaugoti T. Ivanausko puoselėtas idėjas. 1992 m. gruodžio 11 d. Lietuvos žemės ūkio akademijos Miškininkystės ir gamtos apsaugos katedroje Miško žvėrių ir paukščių

kabinetui Nr. 412 (Centriniuose rūmuose) suteiktas profesoriaus Tado Ivanausko vardas. 1992 m. Fredoje, netoli VDU Botanikos sodo, T. Ivanausko vardu pavadinta nauja gatvė (Kauno m. valdybos 1992 m. vasario 7 d. potvarkis Nr. 1347). 1997 m. Obelynėje atidengta medinė atminimo lenta su bareljefu ir užrašu „Akad. Tadas Ivanauskas (1882-12-16–1970-06-01); Visą savo gyvenimą ir darbą pašvenčiau Lietuvai“ (aut. Leonas Juozonis). 1998 m. vienai iš Ringaudų gyvenvietės gatvių (šalia Obelynės sodybos) suteiktas prof. T. Ivanausko vardas. 1998 m. balandžio 25 d. serijoje „Žymūs žmonės“ T. Ivanausko garbei išleistas 0,5 Lt nominalo pašto ženklas (dail. Aušrelė Ratkevičienė). Kartu su T. Ivanausku – Jurgis Baltrušaitis ir Stasys Lozoraitis. 2001-10-10 šalia Kauno zoologijos sodo (Radvilėnų pl. 21) atidengtas bronzinis biustas su įrašu: „Zoologijos sodo įkūrėjas profesorius akademikas Tadas Ivanauskas“ (skulpt. Algimantas Šlapikas, archit. Algimantas Mikėnas). Pasak skulptoriaus, kūrinys tarsi simbolizuoja duris, pro kurias žmonės patenka į Zoologijos sodą. 2002 m. T. Ivanausko garbei išleistas proginis vokas. 2002 m. gruodžio 12 d. Lietuvos žemės ūkio universiteto bibliotekoje (101 kab.) atidaryta akademiko T. Ivanausko asmeninė biblioteka-muziejus ir jo darbo kabinetas. 2009 m. liepos 7 d. Vilniaus Vingio parke, minint Lietuvos vardo tūkstančio metų jubiliejų, atidengta akmens skulptūra – Vienybės medis, kuriame iškalta Tado Ivanausko pavardė. Skulptūros autoriai – skulptorius Tadas Gutauskas ir architektas Rolandas Palekas. 2009 m. Kauno Šilainių vidurinė mokykla / progimnazija (Vėtrungės g. 1, Kaunas) pavadinta Tado Ivanausko vardu [Kauno 47-oji vidurinė mokykla duris atvėrė 1985 m. 1994 m. mokyklai suteiktas Šilainių vidurinės mokyklos vardas. 1997–1998 m. pradinės klasės buvo perkeltos į darželio patalpas Rasytės g. 9. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimu 2009 m. spalio 15 d. mokyklai suteiktas Kauno Tado Ivanausko vidurinės mokyklos vardas. 2013 m. mokykla tapo progimnazija]. Vilniuje, Antakalnio seniūnijoje, Kairėnuose, šalia Vilniaus universiteto botanikos sodo ir Kairėnų dvaro, viena iš gatvių pavadinta T. Ivanausko vardu. Gatvė yra mažame gyvenamųjų namų mikrorajone, kuriame yra keletas kitų gatvių, pavadintų Vilniaus universiteto iškilios profesūros ir mokslininkų vardais – T. Ivanausko mokinio ir pasekėjo prof. Č. Kudabos, J. Čerskio, I. Domeikos, K. Ario (T. Ivanausko kolegos, entomologo, dalyvavusio ekspedicijoje į Braziliją), J. Strumilos, J. Pabrėžos, S. B. Jundzilo, M. Girdvainio, P. Snarskio. Simboliška, kad iškiliausių Lietuvos mokslininkų gatves supa Ajerų, Asiūklių, Smilgų, Gailių, Gubojų, Lubinų, Meldų, Tulpių, Medžiotojų, Gėlių, Šilagėlių (mylimiausios T. Ivanausko gėlės), Viksvų, Purienu, Samanų, Pienių, Plukių, Šalpusnių, Vėdrynų, Gvazdikų gatvės. Visai šalia –

Juodvarnių, Vanagų, Kregždžių gatvės. Vienoje pašto ženklų, skirtų užsienio šalims, serijoje yra net šeši ženklai su prof. T. Ivanausko atvaizdu ir paukščiais. Ženkilai skirti prof. T. Ivanausko 130-osioms gimimo metinėms. Dailininkė – Eglė Ratkutė-Žemaitė. 2014 m. gruodžio 16 d. Kaune, Botanikos sodo prieigose, Biologijos studijų pastate (Ž. E. Žilibero g. 2, Aleksotas), atidaryta Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos mokslų fakulteto profesoriaus Tado Ivanausko auditorija. XXI a. pradžioje gėlininkas selekcininkas Algis Gražys vieną savo išvestą lietuvišką jurginų veislę pavadino Profesoriaus vardu – „Tadas Ivanauskas“. Aleksandro Stulginskio universitete veikia Tado Ivanausko ornitologijos klubas. T. Ivanausko vardu pavadinti medžiotojų būreliai.

M. Žalakevičius, 2022 m. sausio 8 d.